

VÖYRIN

BRÄNDHOLMENIN RAKENNUSALO- JEN JA VENEVALKAMAN LUONTO- SELVITYS 2019

Sisällysluettelo

1. Johdanto	2
2. Selvitysalueen kuvaus	2
3. Aineisto ja menetelmät	3
4. Kasvillisuus	5
4.1 Eteläosan tontit	6
4.2 Keskellä oleva yksittäinen tontti	7
4.3. Pohjoisin tontti	7
4.4. Venevalkama	8
4. Pesimälinnusto	9
5. Muut lajiryhmät	9
6. Yhteenveto ja johtopäätökset	10
7. Kirjallisuus	10

Kartat: Maanmittauslaitos / Paikkatietoikkuna

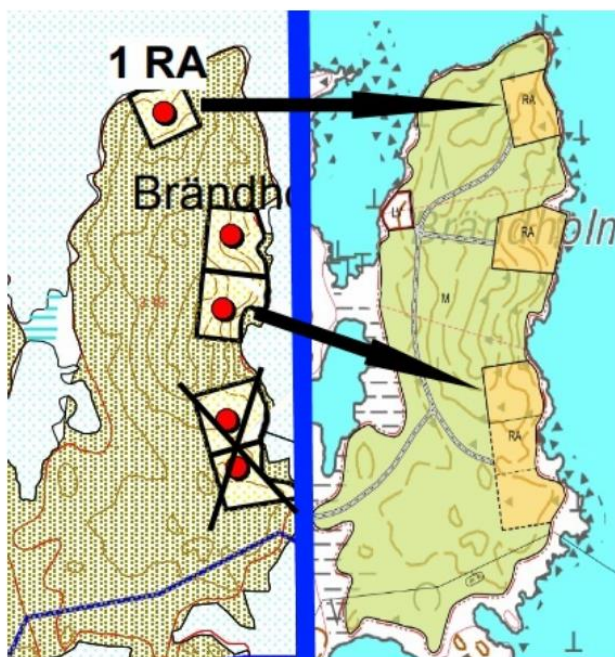
Kansikuva: Kevätöinen maisema Brändholmenin rakennusaloilta itään.

Kartta 2. Selvitysalueiden rajaukset.

3. Aineisto ja menetelmät

Brändholmeniin suunnitelluille RA-paikoille ja venevalkamaan tehtiin kasvillisuusselvitys ranta-ase-
makaavan laajennusta ja muutosta varten. Vöyrin kunnan kehitys- ja kaavoitusjaoston pöytäkirjan
otteessa Dnr: VÖRÅ/141/2019 mainitaan kaavoituksesta seuraavaa: "Kaavoitus koskee kiinteistöä
946-412-3-125 (Hanna) ja osittain kiinteistöä 946-412-3-19 (Korpisluot). Alue kuuluu Västerö-Öste-
rön rantaosayleiskaavaan ja sisältää alun perin rakennuspaikkoja yhteensä viidelle loma-asunnolle.
Vuoden 2009 ranta-asemakaavassa kaksi näistä on poistettu ja siirretty Storvikeniin sen hetkisen
maanomistajan aloitteesta. Uuden maanomistajan aikomuksena on sijoittaa kaksi kolmesta jäljellä
olevasta rakennuspaikasta uudelleen ja ottaa takaisin käyttöön poistetut rakennuspaikat ostamalla
rakennuspaikkoja joltain saarelta saariston muusta osasta ja siirtää rakennusoikeus Brändholmeniin.
Aikomuksena ei täten ole kasvattaa osayleiskaavassa määrättyjen rakennusoikeuksien kokonaismitoi-
tusta. Rakennuspaikkojen siirtäminen selkiytyy viimeistään kaavan luonnosvaiheessa. RA-alueiden
suunnitellut muutokset on esitetty kartassa 3.

Kartta 3. Suunnitellut RA-paikkojen muutokset (*Lähde: Brändholmenin asemakaavan laajennus ja muutos - osallistumis- ja arviointisuunnitelmassa 1.3.2019*)

Brändholmenin asemakaavan laajennus ja muutos -osallistumis- ja arviointisuunnitelmassa 1.3.2019 kuvataan alueen luonnonympäristöä seuraavasti: ”Alue sijaitsee sisäsaaristovyöhykkeellä Kalotfjärden- ja Pirklotfjärden nimisten lahtien välisellä saarialueella. Pääasiallinen maiseman piirre on kivikkoista, pääosin matalahkoa maannousemasaaria, joka on tyypillistä Merenkurkun alueelle. Saarta peittää havupuuvaltainen kasvatusmetsikkö. Brändholmenin koillinen osa laajempaa Korpeslot –nimistä saarta, joka on pinta-alaltaan n. 1,11 neliökilometriä. Brändholmenin suunnittelualue muodostaa n. 14 ha:n yhtenäisen kokonaisuuden. Korpeslotin, samoin kuin Brändholmeninkin rannat ovat kuitenkin lounais- ja koillisosastaan korkeahkoja kivikkoisia rantoja, joita ympäröivät alueella keskimääräistä syvemmät vedet. Suunnittelualue sijaitsee noin 6 kilometrin etäisyydellä avoimesta merenselästä eikä näkymiä avomereltä alueelle ole.”

Västerö-Österö ranta- ja kyläalueiden yleiskaavassa Brändholmen on merkitty maa- ja metsätalous-alueeksi poislukien RA-paikat. Brändholmenin eteläosa on m/s-alue, joka on maisemansuojelun kannalta arvokas tai merkittävä alue ja suojelualue, jolla ympäristö tulee säilyttää luonnontilaisena. (Vöyrin kunta, hyväksytyt kaavat <https://www.vora.fi/assets/Filarkiv/Bostad--och-milj/Planlgning/Generalplaner/Vastero-Ostero.pdf>)

Kasvillisuusselvitys tehtiin 27.7.2019 maastoinventointina. Inventoinnin tarkoitus oli selvittää RA-paikkojen luontotyyppit ja niiden uhanalaisuus sekä mahdolliset metsälailla, vesilailla tai luonnonsuojelulailla suojellut luontotyyppit ja arvokkaat elinympäristöt. Lisäksi kuvataan mahdolliset muut huomionarvoiset kohteet sekä maastokartoituksessa havaittu vaateliias ja uhanalainen kasvilajisto. Inventointi suoritettiin suunnitelluilla RA-paikoilla kiinteistörajasta huolimatta rantaan asti.

Pesimälinnustoselvitykset tehtiin kahdella käyntikerralla kartoituslaskentamenetelmällä (Koskimies & Väisänen, 2008) 6.5. klo 06-09 ja 3.6. klo 04-07 välisinä aikoina. Samoilla käyntikerroilla ennen linnustokartoituksia selvitettiin viitasammakoiden (6.5.) esiintymistä alueella, sekä kuunneltiin detektorin avulla mahdollisia alueella liikkuvia lepakoita. Lepakoita kuunneltiin vielä heinäkuussa 26.-27.7. välisenä yönä.

4. Kasvillisuus

Alla olevassa **kartassa 4** on kuvioitu kasvillisuustyyppit. Rannan tervaleppäviä ei ole kuvioitu omiksi kuvioikseen pienialaisuuden vuoksi, mutta niistä on kerrottu kunkin alueen tiedoissa. Rannikon leppävyöt ei ole uhanalainen luontotyyppi.

Kartta 4. Suunnittelualueen kasvillisuuskuviot.

4.1 Eteläosan tontit

Kuviolla 1 Brändholmenin eteläosan tonteista suurin osa on varttunutta kasvatusmännikköä, seassa kasvaa vähän rauduskoivua ja kuusta (**kuva 1**). Kasvillisuustyyppi on puolukkatyyppin kuivahko kangas (VT) (uhanalaisuusluokka EN). Kenttäkerroksessa vallitsee puolukka, pohjakerroksessa seinäsammal. Lähellä rantaa kasvoi pienialaisesti yövilkkää, joka on vanhojen sammaleisten havumetsien kämmekkälaji.

Kuva 1. Näkymä saaren eteläosan tontteja kohti.

Ranta on pääosin jyrkkää ja kuivahko kangas vaihtuu suoraan kivikko- ja lohkarerannaksi kuviolle 2 (uhanalaisuusluokka LC). Kahden eteläisimmän RA-paikan rajalla on poukama (kuvio 3), jossa esiintyy kuitenkin kapeana vyönä rantalepikkoa (uhanalaisuusluokka LC). Notkelmassa on suurruohostoa (uhanalaisuusluokka LC), jossa kasvaa mm. mesiangervoa, ruokohelpiä, meripeltovalvattia, rentukkaa, juolavehnää, karhunputkea, kurjenjalkaa, käenkukkaa, hiirenvirnaa ja ranta-alpia (**kuva 2**).

Kuva 2. Suurruhostopoukama ja tervalepikköä kahden eteläisimmän tonttipaikan välissä.

4.2 Keskellä oleva yksittäinen tontti

Brändholmenin itärannalla oleva keskimäinen yksittäinen tontti on kuivahkoa puolukkatyyppin kangasta (VT) (uhanalaisuusluokka EN) (kuvio 4), jolla kasvaa varttunutta kasvatusmännikköä, seassa rauduskoivua ja kuusta. Rannassa kasvaa pienialaisesti tervaleppää ja kuivahko kangas vaihtuu kivikko- ja lohkarerannaksi (uhanalaisuusluokka LC) (kuvio 5).

4.3. Pohjoisin tontti

Pohjoisin tonttipaikka on metsätyypiltään kuivahkoa kangasta (VT) (uhanalaisuusluokka EN) (kuvio 6), mutta painanteissa esiintyy myös jo runsaasti mustikkaa. Metsä vaihtuu nopeasti kivikko- ja lohkarerannaksi (uhanalaisuusluokka LC) (kuvio 7) (**kuva 3**).

Kuva 3. Kivikko- ja lohkarerantaa pohjoisimman tontin rannassa.

4.4. Venevalkama

Venevalkaman kohdassa vesirajassa kasvaa kapeana kaistaleena merenrantaruovikkoa (uhanalaisuusluokka LC) (**kuva 4**). Sitä ei ole pienialaisuutensa vuoksi kuvioitu erikseen. Itse ranta on ruovikointunutta kivikko- ja lohkarerantaa (uhanalaisuusluokka LC) (kuvio 9). Rannan lajistossa esiintyy lisäksi esim. mesiangervoa, hiirenvirnaa, myrkkyykeisoa ja kastikoita. Kivikkoranta vaihtuu kapeaksi rantalepikkovyöksi, joka vaihtuu kuitenkin hyvin pian puolukkatyyppin kuivahkoksi kankaaksi (VT) (uhanalaisuusluokka EN) (kuvio 8). Puusto on varttunutta männikköä, mutta venevalkaman kohdalla esiintyy myös runsaasti rauduskoivua ja myös kuusta.

Kuva 4. Venevalkaman tervalepikkoa ja ruovikkoista rantaa.

4. Pesimälinnusto

Rakennusalojen pesimälinnusto on melko vähälajinen ja sisältää pääasiassa tavallista metsälajistoa. Yleisimmät lajit ovat peippo, punarinta ja pajulintu. Muut havaitut varpuslintulajit olivat rautiainen, peukaloinen, harmaasieppo ja lehtokerttu. Edellä mainittujen lajien lisäksi pesimälajistoon kuuluvat rastaista laulurastas ja punakylkirastas.

Uhanalaisluokituksiin (EU:n lintudirektiivin 1-liitteen lajit, valtakunnallisesti tai alueellisesti uhanalaiset ja silmälläpidettävät lajit, Suomen erityisvastuulajit) kuuluvia lajeja ei pesi rakennusaloilla tai niiden välittömässä läheisyydessä.

Selvitysaluetta ympäröivien vesialueiden ja saarien lajistoon kuuluivat mm. merikotka, kyhmyjoutsen, merilokki, kalalokki, harmaalokki ja kalatiira, sekä sorsalinnuista ainakin isokoskelo, telkkä ja pilkkasiipi. Varpushaukan lentopoikue nähtiin heinäkuun lopussa rakennetun tieuran päässä, noin 400 metrin päässä rakennusaloista. Brändholmenin rakennusalojen eteläpuolella metsä muuttuu hieman enemmän kuusta ja lehtimetsää sisältäväksi. Linnusto on siellä monipuolisempi ja ainakin pyy, sepelkyhky, käpytikka, hippiäinen ja hömötiainen kuuluivat ääntelevän sillä suunnalla.

5. Muut lajiryhmät

Viitasammakoiden mahdollista esiintymistä alueella selvitettiin toukokuussa lajin soidinaikaan 5.-6.5. yön tunteina. Havaintoja lajista ei saatu. Rakennusalojen rannat eivät sovellu lajille liian syvinä ja kivikkoisina ilman juuri mitään kasvillisuutta. Sen sijaan venevalkaman eteläpuolella lahdenpohjukassa ja erillisessä lammessa voisi olla viitasammakolle paremmin sopivaa runsaamman kasvillisuuden aluetta, mutta sieltäkään lajia ei löytynyt.

Korpeslotin saari ei kuulu liito-oravan levinneisyysalueeseen. Saarelle on joka puolelta yli 100 metrin vesialue, joka on liito-oravalle liian pitkä liitämällä ylitettäväksi.

Lepakkoselvitykset tehtiin muiden kartoituskäyntien yhteydessä 5.-6.5., 3.6. ja 26.-27.7. Kartoitusdetektorina käytettiin Petterssonin D240X-mallista laitetta. Havaintoja lepakoista ei saatu.

6. Yhteenveto ja johtopäätökset

Luontotyyppien uhanalaisuusluokkia ovat äärimmäisen uhanalaiset (CR), erittäin uhanalaiset (EN), ja vaarantuneet (VU). Kunkin luontotyyppin uhanalaisuus on esitetty uuden luontotyyppien uhanalaisuusluokituksen mukaisesti (Kontula & Raunio 2018) kuviotiedoissa. Varttuneet kuivahkot kankaat ovat metsien uhanalaisluokituksen mukaan Etelä-Suomessa uhanalainen (EN) luontotyyppi. Brändholmenin metsät ovat kuitenkin harvennettuja talousmetsiä, joista erirakenteisuus ja lahoppuusto puuttuvat ja lehtipuustoakin on vain vähän. Inventoinnin yhteydessä RA-alueilta ei tavattu muita uhanalaisia luontotyypppejä. Inventoinnin yhteydessä ei tavattu myöskään valtakunnallisesti tai alueellisesti uhanalaisia kasvilajeja.

Inventointialueelta ei tavattu Metsälain 10 §:n, Vesilain 2. luvun 11. §:n tai Luonnonsuojelulain 29 §:n mukaisia luontotyypppejä.

Pesimälinnustossa ei ole huomionarvoisia lajeja rakennusaloilla ja niiden välittömässä läheisyydessä, vaikka niitä ympäröivillä merialueilla ja Brändholmenin eteläosissa näytti olevankin mm. erittäin uhanalainen hömötiainen ja vaarantuneet lajit pyy, pilkkasiipi, merilokki ja harmaalokki. Muista lajiryhmistä viitasammakoita, liito-oravia tai lepakoita alueelta ei löytynyt, eikä niillä ole merkitystä rakennushankkeille.

7. Kirjallisuus

Huttunen, A. 1995: **Johdatus metsätyyppeihin: kangas- ja lehtometsät**. Oulun yliopiston Kasvitieteen laitoksen monisteita No. 65.

Hyvärinen, E., Juslén, A., Kemppainen, E., Uddström, A. & Liukko, U.-M. (toim.) 2019: **Suomen lajien uhanalaisuus – Punainen kirja**. Ympäristöministeriö & Suomen ympäristökeskus.

Luonnonsuojelulaki 20.12.1996/1096

Metsälaki 1093/1996

Kontula, T. & Raunio, A. (toim.). 2018. **Suomen luontotyyppien uhanalaisuus 2018. Luontotyyppien punainen kirja – Osa 2: luontotyyppien kuvaukset.** Suomen ympäristökeskus ja ympäristöministeriö, Helsinki. Suomen ympäristö 5/2018.

Vesilaki 27.5.2011/587

Västerö-Österö ranta- ja kyläalueiden yleiskaava <https://www.vora.fi/assets/Filarkiv/Bostad--och-milj/Planlggning/Generalplaner/Vastero-Ostero.pdf>

Vöyrin kunta, Brändholmenin asemakaavan laajennus ja muutos -osallistumis- ja arviointisuunnitelma
1.3.2019

Vöyrin kunta, kehitys- ja kaavoitusjaosto, pöytäkirjan ote Dnr: VÖRÅ/141/2019

Nature-Invest, Fagerholm, I. 2002: **Fågellivet i Maxmo**

Ab HN-Consult Oy / Nature-invest: Fagerholm, I., Backman, M. 2001. **Naturinventering i Maxmo kommun sommaren 2001**

Nature-Invest, Fagerholm, I. 2016: **Naturinventering/miljökonsekvensbedömning för en strand-detaljplaneändring/förflyttning av tre fritidstomter (RA) från Stora Kalkskär till Braxrevet i Vörå kommun år 2016**

www.ymparisto.fi/default.asp?contentid=222880. EU:n lintudirektiivin 1-liitteen lajit Suomessa.

www.ymparisto.fi/default.asp?node=9837&lan=fi. Suomen kansainväliset vastuulajit, linnut.

www.birdlife.fi/suojelu/lajit/uhex/uhex-alueelliset.shtml

<http://www.sammakkolampi.fi/lajit/viitasammakko.html>

Hanski, I. K., Henttonen, H., Liukko, U.-M., Meriluoto, M. & Mäkelä, A. 2001. **Liito-oravan (Pteromys volans) biologia ja suojelu Suomessa.** – Suomen Ympäristö 459.

Suomen Lepakkotieteellinen yhdistys 12/2012: **Suomen Lepakkotieteellinen yhdistys ry:n suositus lepakkokartoituksista luontokartoittajille, tilaajille ja viranomaisille.**